

Hoe anderen het zien

De kinderen leren dat bij compositie de dingen geordend zijn

Vrije ordening, jongste kleuters

Deftige stad, jongste kleuters

Grappige stad, jongste kleuters

Rondom het plein, jongste kleuters

onderwerp

onze buurt

techniek

naar keuze potlood of
waskrijt

papierformaat

afhankelijk van
gekozen techniek
klein of $\pm 20 \times 30$ cm
en een groot vel
papier $\pm$
 50×65 cm

Toelichting

Elk kind geven we de opdracht een huisje te maken en wel zo dat het tevens makkelijk kan worden uitgeknipt of uitgeprikt. Aan de hand van de eigen situatie bepalen we of de opdracht met waskrijtjes of potlood (eventueel kleurpotloden) uitgevoerd wordt. Oudere kinderen maken niet alleen een huis, maar op een apart papier ook nog een boom. Wanneer er genoeg huisjes zijn en boompjes kunnen de ordeningsspelletjes beginnen. Deze spelletjes leggen relaties tussen de huisjes onderling. Want de huisjes en boompjes worden steeds op een bepaalde manier op een groot vel papier 'geordend'. De spelletjes bevatten de nodige variatie voordat ze op een groot formaat (bijv. 50×65 cm) worden vastgeplakt.

De les begint eigenlijk direct. Tijdens de les worden korte verhaaltjes verteld om de opdracht voor de kinderen begrijpelijk te maken.

Eerst moeten er voldoende losse uitgeknipte of uitgeprikte huisjes en

boompjes zijn. Na het opruimen legt elk kind het huisje e.d. op het grote papier, waar doet er eigenlijk niet toe. Er ontstaat een spontane ordening. Enkele kinderen zullen zich opwerpen als 'stadsplanner'. Elk kind wacht de beurt af. Als alles ligt stelt de leerkracht zo concreet mogelijk vragen: bijvoorbeeld waar de lucht is, wat er op de grond staat. Welke huizen staan in een rijtje, welke niet, welke staan even ver van elkaar, scheef, midden in een soort straatje? Het vragen eindigt met de vraag of je ook op een andere manier de huisjes kunt neerleggen.

Hier kan nu een verhaaltje verteld worden over een burgemeester die allemaal nieuwe straten wilde maken. Alles moest precies op een rij liggen. Hoe is dat, precies op een rij. Laten wij ook eens precies op een rij gaan staan: de kleinste voorop, de langste achteraan. Nu de huisjes. Precies op een rij. Ook de bomen precies op een rij. Van groot naar klein. De kinderen kunnen zelf de huisjes verschuiven. Niet allemaal tegelijk. Geef dus beurten. Hierna komt het verhaaltje over een mannetje dat heel erg verstrooid is; zijn naam is Pietje Suf. Hij wil alles schots en scheef door elkaar. Wat Pietje Suf wil gaan wij nu doen. Je kunt het niet verzinnen zo gek kan het zijn. Huizen op de kop, op de zijkant. De daken op elkaar, op het dak een boom. Geef ook hier weer beurten: per groepje kan dit worden uitgevoerd.

Tot slot komt de moeilijkste manier: laten we er een pleintje van maken. Een marktplein met de huisjes er omheen. Dit zal toch wat probleempjes geven! Veel kinderen gebruiken in de tekening de zogenaamde omklapmethode: rabattement. Ook in deze compositie-oefening zal menig huisje worden omgeklapt. Dit is niet zo bezwaarlijk omdat het eigenlijke doel van de les de compositie betreft en niet zozeer het ruimtelijke inzicht.

Als alles klaar is, wordt het marktpleintje vastgeplakt. De grote tekening wordt opgehangen.

onderwerp
verkeersdrukte
techniek
spelen met
meegebrachte
kleine autootjes

Andere opdrachten

Dergelijke compositiespelletjes kunnen ook gedaan worden met bijv. speelgoedautootjes. Wanneer de kinderen er veel bij zich hebben kunnen we dezelfde werkwijze volgen als in bovenstaande les.

Zet eerst de auto's zelf neer in een bepaald afgetekend vak op de grond. Maken de kinderen zelf een straat?

Daarna precies in rijen. Files, files en nog eens files. Daarna alles op een onmogelijke manier geordend en tot slot de ordening van een grote parkeerplaats.

Het is vanzelfsprekend dat zoiets ook in de gymzaal kan. Nu spelen de kinderen zelf de spelletjes. Ook met poppen lukt dit componeren: in een kring, in een klas, in een trein of bus.